

НАСТАВА И ВАСПИТАЊЕ

JOURNAL OF EDUCATION
ОБУЧЕНИЕ И ВОСПИТАНИЕ

4 | Београд, 2014.



Педагошко друштво Србије

Теразије 26,11000 Београд

тел. 011/306 77 83

E-mail: drustvo@pedagog.rs

Настава и васпитање / Journal of Education / Обучение и воспитани

UDK 37

ISSN 0547-3330

НВ год. LXIII

Број 4. стр. 575-769

Београд, 2014.

Редакција

др Саша Дубљанин

др Снежана Маринковић

др Наташа Матовић

др Драгана Павловић Бренеселовић

др Илке Паршман, Немачка

др Росица Александрова Пенкова, Бугарска

мр Желимир Попов

др Ала Степановна Сиденко, Русија

др Павел Згага, Словенија

др Весна Жунић Павловић

Editorial Board

Saša Dubljanin, Ph.D.

Snežana Marinković, Ph.D.

Nataša Matović, Ph.D.

Dragana Pavlović Breneselović, Ph.D.

Ilke Parchmann, Ph.D., Germany

Rossitsa Alexandrova Penkova, Ph.D., Bulgaria

Želimir Popov, M.S.

Alla Stepanovna Sidenko, Ph.D., Russia

Pavel Zgaga, Ph.D., Slovenia

Vesna Žunić Pavlović, Ph.D.

Главни и одговорни уредник

др Емина Хебиб

Editor-in-Chief

Emina Hebib, Ph.D.

Лектор: Татјана Догдибеговић

Language editor: Tatjana Dogdibegović

Преводиоци

За енглески језик др Анђелка Игњачевић

За руски језик др Дара Дамљановић

Translators

Andjelka Ignjačević, Ph.D. (English)

Dara Damljanovic, Ph.D. (Russian)

Секретар редакције

Бојана Урошевић

Secretary

Bojana Urošević

Компјутерска припрема и коректура:

Жељка Башић Станков

Design and typeset:

Željka Bašić Stankov

За издавача:

Биљана Радосављевић

For the publisher:

Biljana Radosavljević

Штампа: Еуропринт, Београд

Printing: Europrint, Beograd

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37

НАСТАВА и васпитање = Journal of Education = Обучение и воспитание / главни и одговорни уредник
Емина Хебиб. - Год. 1, бр. 1 (март 1952)- . - Београд : Педагошко друштво Србије, 1952- (Београд :
Еуропринт). - 24 cm

ISSN 0547-3330 = Настава и васпитање
COBISS.SR-ID 6026754

САДРЖАЈ

581	<i>Стефан Нинковић Оливера Кнежевић Флорић</i>	УТЕМЕЉЕНА ТЕОРИЈА – ЗНАЊЕ ЗА ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ
595	<i>Наташа Матовић</i>	КАРАКТЕРИСТИКЕ ОБРАДЕ ПОДАТАКА У КВАЛИТАТИВНОМ ИСТРАЖИВАЊУ
607	<i>Јована Маројевић</i>	ЕПИСТЕМОЛОШКЕ ОСНОВЕ КРИТИЧКЕ ПЕДАГОГИЈЕ
621	<i>Снежана Мирков Никоleta Гутвајн</i>	КАКО УЧЕНИЦИ ДОЖИВЉАВАЈУ АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА УСМЕРЕНЕ НА ПОДСТИЦАЊЕ КРИТИЧКОГ МИШЉЕЊА
639	<i>Сања Маричић Крстивоје Шпијуновић</i>	УЏБЕНИЦИ У ФУНКЦИЈИ РАЗВИЈАЊА КРИТИЧКОГ МИШЉЕЊА УЧЕНИКА У НАСТАВИ МАТЕМАТИКЕ У МЛАЂИМ РАЗРЕДИМА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ
653	<i>Маријана Зељић Милана Дабић</i>	ОДНОС ПРОЦЕДУРАЛНОГ И КОНЦЕПТУАЛНОГ ЗНАЊА УЧЕНИКА У ПРОЦЕСУ ОВЛАДАВАЊА ПОСТУПЦИМА РАЧУНАЊА У ПОЧЕТНОЈ НАСТАВИ МАТЕМАТИКЕ
669	<i>Ненад Сузић Тања Станковић Ранковић Сњежана Ђурђевић</i>	КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА УЧЕНИКА
687	<i>Душица Малинић</i>	ПЕДАГОШКИ АСПЕКТИ НАСТАВНИЧКЕ ПРОФЕСИЈЕ И НЕУСПЕХ УЧЕНИКА
703	<i>Весна Јунић Павловић Мирслав Павловић</i>	ОБРАЗОВНЕ ПОТРЕБЕ УЧЕНИКА С ЕМОЦИОНАЛНИМ И БИХЕЈВИОРАЛНИМ ПОРЕМЕЂАЈИМА
717	<i>Нада Половина</i>	ВРШЊАЧКО НАСИЉЕ У ШКОЛИ: ПОРОДИЧНИ ФАКТОРИ УТИЦАЈА У ЕКОСИСТЕМСКОЈ ПЕРСПЕКТИВИ
733	<i>Smiljka Isaković</i>	STRIVING FOR BETTER EDUCATION – WHAT CAN WE LEARN FROM ARTS
747	<i>Весна Богдановић</i>	МЕТОДА ЖАНРОВСКЕ ПЕДАГОГИЈЕ: КАРАКТЕРИСТИКЕ И МОГУЋНОСТИ
757	УПУТСТВО ЗА АУТОРЕ	

CONTENTS

581	<i>Stefan Ninković Olivera Knežević Florić</i>	GROUNDING THEORY - KNOWLEDGE FOR THEORY AND PRACTICE
595	<i>Nataša Matović</i>	DATA PROCESSING CHARACTERISTICS IN QUALITATIVE RESEARCH
607	<i>Jovana Marojević</i>	EPISTEMOLOGICAL BASES OF CRITICAL PEDAGOGY
621	<i>Snežana Mirkov Nikoleta Gutvajn</i>	HOW STUDENTS PERCEIVE TEACHERS' ACTIVITIES AIMED AT STIMULATING
639	<i>Sanja Maričić Krstivoje Špijunović</i>	MATHEMATICS TEXTBOOKS FOR DEVELOPING CRITICAL THINKING OF JUNIOR ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS
653	<i>Marijana Zeljić Milana Dabić</i>	THE RELATIONS OF PROCEDURAL AND CONCEPTUAL KNOWLEDGE OF STUDENTS IN THE PROCESS OF MASTERING THE METHODS OF CALCULATION IN INITIAL MATHEMATICS TEACHING
669	<i>Nenad Suzić Tanja Stanković Ranković Snježana Đurđević</i>	ASSESSMENT CRITERIA
687	<i>Dušica Malinić</i>	PEDAGOGIC ASPECTS OF THE TEACHER'S PROFESSION AND THE FAILURE OF STUDENTS
703	<i>Vesna Žunić Pavlović Miroslav Pavlović</i>	EDUCATIONAL NEEDS OF PUPILS WITH EMOTIONAL AND BEHAVIOURAL DISORDERS
717	<i>Nada Polovina</i>	PEER VIOLENCE IN SCHOOL: FAMILY FACTORS OF INFLUENCE IN ECOSYSTEMIC PERSPECTIVE
733	<i>Smiljka Isaković</i>	STRIVING FOR BETTER EDUCATION – WHAT CAN WE LEARN FROM ARTS
747	<i>Vesna Bogdanović</i>	GENRE PEDAGOGY METHOD: CHARACTERISTICS AND POSSIBILITIES
757	CONTRIBUTORS' NOTES	

СОДЕРЖАНИЕ

581	<i>Стефан Нинкович Оливера Кнежевич Флорич</i>	ОБОСНОВАННАЯ ТЕОРИЯ – ЗНАНИЕ ДЛЯ ТЕОРИИ И ПРАКТИКИ
595	<i>Наташа Матович</i>	ХАРАКТЕРИСТИКИ ОБРАБОТКИ ДАННЫХ В КАЧЕСТВЕННОМ ИССЛЕДОВАНИИ
607	<i>Йована Мароевич</i>	ЭПИСТЕМОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ КРИТИЧЕСКОЙ ПЕДАГОГИКИ
621	<i>Снежана Мирков Никоleta Гутвайн</i>	КАК УЧЕНИКИ ВИДЯТ АКТИВНОСТИ УЧИТЕЛЕЙ НАПРАВЛЕННЫЕ НА РАЗВИТИЕ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ
639	<i>Саня Маричич Крстивоe Шпиюнович</i>	УЧЕБНИКИ В ФУНКЦИИ РАЗВИТИЯ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ УЧЕНИКОВ В ОБУЧЕНИИ МАТЕМАТИКЕ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ
653	<i>Марияна Зелич Милана Дабич</i>	СВЯЗЬ ПРОЦЕССУАЛЬНОГО И КОНЦЕПТУАЛЬНОГО ЗНАНИЯ УЧЕНИКОВ ПРИ УСВОЕНИИ МЕТОДОВ РАСЧЕТА В НАЧАЛЬНОМ ОБУЧЕНИИ МАТЕМАТИКЕ
669	<i>Ненад Сузич Таня Станкович Ранкович Снежана Джурджевич</i>	КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ ЗНАНИЙ УЧЕНИКОВ
687	<i>Душица Малинич</i>	ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРОФЕССИИ УЧИТЕЛЯ И НЕУСПЕВАЕМОСТЬ УЧАЩИХСЯ
703	<i>Весна Жунич Павлович Мирослав Павлович</i>	ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ПОТРЕБНОСТИ УЧЕНИКОВ С ЭМОЦИОНАЛЬНЫМИ И ПОВЕДЕНЧЕСКИМИ НАРУШЕНИЯМИ
717	<i>Нада Половина</i>	НАСИЛИЕ МЕЖДУ СВЕРСТНИКАМИ В ШКОЛЕ: СЕМЕЙНЫЕ ФАКТОРЫ ВЛИЯНИЯ В ЭКОСИСТЕМНОЙ ПЕРСПЕКТИВЕ
733	<i>Смилька Исакович</i>	СТРЕМЛЕНИЕ К БОЛЕЕ КАЧЕСТВЕННОМУ ОБРАЗОВАНИЮ - ЧЕМУ НАС УЧИТ ИСКУССТВО
747	<i>Весна Богданович</i>	МЕТОД ЖАНРОВОЙ ПЕДАГОГИКИ: ХАРАКТЕРИСТИКИ И ВОЗМОЖНОСТИ
757	ПРАВИЛО ПУБЛИКАЦИИ ДЛЯ АВТОРОВ	

УТЕМЕЉЕНА ТЕОРИЈА – – ЗНАЊЕ ЗА ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ¹

Апстракт *Полазећи од ширег контекста односа педагошких истраживања и васпитно-образовне праксе, овим радом се утемељена теорија предлаже као једно од решења проблема недовољне практичне релевантности истраживања у образовању. У том смислу, у првом делу рада дискутује се о епистемолошким претпоставкама утемељене теорије и даје се кратак преглед еволуције овог истраживачког приступа. Централни део рада односи се на елаборирање конститутивних компонента утемељене теорије које су супротстављене неопозитивистичким методолошким стандардима: интеракција прикупљања и анализирања података, хијерархијско кодирање података, теоријска сензитивност истраживача и теоријско узорковање. У завршном делу рада експлициране су критике овог квалитативног истраживачког приступа. Аутори износе закључак да интензивно инкорпорирање утемељене теорије у истраживачки програм педагогије може много допринети бољем концептуалном разумевању процеса и појава у подручју васпитања и образовања, односно ефикаснијем обликовању васпитно-образовне праксе.*

Кључне речи: *квалитативна истраживања, утемељена теорија, практична релевантност, интерпретација.*

GROUNDLED THEORY - KNOWLEDGE FOR THEORY AND PRACTICE

Abstract *Starting from a wider context of the relation between pedagogic research and educational practice this paper suggests a grounded theory as one of the solutions of the problem of insufficient practical relevance of research in education. In this*

1 Рад је настао као резултат истраживања у оквиру пројекта "Значај партиципације у друштвеним мрежама за прилагођавање евроинтеграцијским процесима" (бр. 179037) који је финансиран од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

sense, the first part of the paper discusses epistemological postulates of the grounded theory and presents a short account of the evolution of this research procedure. The central part of the paper deals with the elaboration of the constitutional components of the grounded theory which oppose neopositivistic methodological standards: the interaction of gathering and analyzing data, hierarchical data coding, theoretical sensitivity of the researcher and theoretical sampling. The final part is devoted to arguments and criticism of this qualitative research approach. The authors conclude that intensive incorporation of the grounded theory in a research program can significantly contribute to better conceptual understanding of the processes and phenomena in the field of education, and consequently to more efficient designing of educational practice.

Keywords: *qualitative research, grounded theory, practical relevance, interpretation.*

ОБОСНОВАННАЯ ТЕОРИЯ – ЗНАНИЕ ДЛЯ ТЕОРИИ И ПРАКТИКИ

Резюме *Начиная с более широкого контекста отношения педагогических исследований и воспитательно-образовательной практики, в данной статье предлагается обоснованная теория в качестве решения проблемы недостаточной практической значимости исследований в образовании. В связи с этим, в первой части статьи обсуждаются эпистемологические предположения обоснованной теории и приводится краткий обзор эволюции данного исследовательского подхода. Центральная часть работы посвящена разработке основных компонентов обоснованной теории, которые противостоят неопозитивистским методологическим стандартам: взаимодействие сбора и анализа данных, иерархическое кодирование данных, теоретическая чувствительность исследователей, теоретическая выборка. В заключительной части работы излагается критика качественного исследовательского подхода. Авторы пришли к выводу, что интенсивное включение обоснованной теории в исследовательскую программу в педагогике, может значительно способствовать лучшему концептуальному пониманию процессов и явлений в сфере воспитания и образования, вернее, более эффективной организации воспитательно-образовательной практики.*

Ключевые слова: *качественные исследования, обоснованная теория, практическая значимость, интерпретация.*

КАРАКТЕРИСТИКЕ ОБРАДЕ ПОДАТАКА У КВАЛИТАТИВНОМ ИСТРАЖИВАЊУ¹

Апстракт У раду се разматра проблем обраде података у квалитативном истраживању. Полазну основу представља анализа природе података који се обрађују. Карактеристике обраде података у том истраживању разматрају се са становишта: циља, логике на којој се заснива, односа према другим фазама у истраживању, процеса реализације. Посебна пажња посвећена је анализи сличности и разлика које постоје у том процесу између квантитативног и квалитативног истраживања. У раду се указује на више карактеристика обраде података у квалитативном истраживању: она се односи на податке који најчешће представљају опис исказан речима; њен општи циљ је разумевање смисла и значења сакупљене емпиријске грађе; њена реализација подразумева развијање кодова и на основу њих креирање ширих категорија информација; она представља процес који је флексибилно организован, цикличан, итеративан итд. Разлике између обраде података у квантитативном и квалитативном истраживању посебно су изражене у домену циља, врсте и природе активности кроз које се остварује.

Кључне речи: квалитативно истраживање, обрада података, кодирање, квантитативно истраживање.

DATA PROCESSING CHARACTERISTICS IN QUALITATIVE RESEARCH

Abstract *The paper considers the problem of data processing in qualitative research. The starting point is the analysis of the nature of the data which are processed. The characteristics of data processing are discussed from the point of view of the aim, the logic on which it is grounded, the relations to other phases in the research, the realization process. Special attention is paid to the analysis of similarities and differences which exist in this*

1 Чланак представља резултат рада на пројекту „Модели процењивања и стратегије унапређивања квалитета образовања“, број 179060 (2011-2014), чију реализацију финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

process in relation to quantitative research. A number of characteristics of data processing in qualitative research are stated: the data gathered from verbal descriptions; a general aim to understand the meaning and significance of the collected empirical material; it implies code comprehension and, based on this understanding, the development of the codes and subsequent creation of the information of wider categories; it is a flexibly organized process, cyclic and interactive, etc. The differences between data processing in quantitative and qualitative research are especially big in the domain of the aim, type and nature of the activities by which the aim is achieved.

Keywords: *qualitative research, data processing, coding, quantitative research.*

ХАРАКТЕРИСТИКИ ОБРАБОТКИ ДАННЫХ В КАЧЕСТВЕННОМ ИССЛЕДОВАНИИ

Резюме *В статье рассматривается проблема обработки данных в качественном исследовании. Отправной точкой является анализ природы данных, подлежащих обработке. Характеристики обработки данных в этом исследовании обсуждаются с точки зрения целей, теоретической основы, отношения к другим этапам исследования, процесса реализации. Особое внимание уделяется анализу сходств и различий между количественным и качественным исследованиями. В статье указывается на ряд характеристик обработки данных в качественном исследовании. Обработка относится к данным, которые наиболее часто представляют собой дескрипцию. Ее общая цель состоит в том, чтобы понять смысл и значение собранных эмпирических данных. Ее реализация предполагает разработку кодов, на основе которых создаются более широкие категории информации. Это процесс гибкий, организованный, циклический и итеративный и т.д. Разница между обработкой данных в качественном и количественном исследовании особенно сильно выражена в области цели, вида и характера активностей, через которые реализуется.*

Ключевые слова: *качественное исследование, обработка данных, кодирование, количественное исследование.*

ЕПИСТЕМОЛОШКЕ ОСНОВЕ КРИТИЧКЕ ПЕДАГОГИЈЕ

Апстракт *У раду се проблематизују епистемолошке основе критичке педагогије и њихове импликације на педагошку праксу, односно дидактичка и питања курикулума. Ангажован педагошки систем какав је систем критичке теорије педагогије, заснован на језику наде и критике, знање третира као непоправљиво друштвену категорију, која посредује између ученика и наставник, у процесу сталне трансформације и њиховог „сувласништва“ над новоствореним истинама. Критичка педагогија указује на потребу превредновања односа знања и моћи, те на занемарену педагошку валентност „јавне педагогије“. На делу је трансформативна педагогија, која трансформишући појединца као субјекта образовног процеса, последично мења и друштво.*

Кључне речи: *критичка педагогија, курикулум, знање.*

EPISTEMOLOGICAL BASES OF CRITICAL PEDAGOGY

Abstract *The paper deals with epistemological bases of critical pedagogy and their implications for pedagogic practice, i.e. didactic and curricular issues. The system of critical pedagogy, as an engaged pedagogic system based on the language of hope and critique, treats knowledge as inveterate social category which mediates between students and teachers, in the process of continuous transformation and their "ownership" of newly created truths. Critical pedagogy requires re-evaluation of the relation of knowledge and power, and the neglected pedagogic valence of "public pedagogy". It is a transformative pedagogy which, by transforming the individual as the subject of the educational process, consequently transforms society, too.*

Keywords: *critical pedagogy, curriculum, knowledge.*

ЭПИСТЕМОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ КРИТИЧЕСКОЙ ПЕДАГОГИКИ

Резюме *В статье обсуждаются эпистемологические основы критической педагогики и их влияние на педагогическую практику, т.е. дидактические проблемы и проблемы учебной программы. В ангажированной педагогической системе, какой является система критической теории педагогики, основанная на языке надежды и критики, знание трактуется как социальная категория, которая является посредником между учениками и преподавателями в процессе постоянной трансформации и их совместного „владения“ над новообразованной истиной. Критическая педагогика указывает на необходимость переоценки отношения знания и силы, а также на забытую педагогическую валентность „общественной педагогики“. Действует трансформативная педагогика, которая, трансформируя человека как субъекта образовательного процесса, меняет и общество.*

Ключевые слова: критическая педагогика, учебная программа, знание.

КАКО УЧЕНИЦИ ДОЖИВЉАВАЈУ АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА УСМЕРЕНЕ НА ПОДСТИЦАЊЕ КРИТИЧКОГ МИШЉЕЊА¹

Апстракт *Истраживања у области образовања показују да примена савремених метода и техника учења у настави у знатној мери утиче на развој критичког мишљења ученика. Наше интересовање усмерено је на проучавање ставова ученика према подстицању критичког мишљења, начина на које ученици доживљавају активности наставника усмерене на подстицање критичког мишљења и њихов међусобни однос. Упитником састављеним за потребе обимнијег истраживања о подстицању иницијативе, сарадње и стваралаштва у настави испитано је 856 ученика осмог разреда. Према добијеним налазима, ставови ученика могу се описати као незадовољство због непостојања могућности за изражавање мишљења и постављање питања; потреба за различитим облицима рада у настави; слободно изражавање мишљења и отвореност наставника за критику. Ученичка опажања активности наставника груписана су у 6 фактора који се односе на подстицање различитих аспеката критичког мишљења, као што су: продукција идеја; уочавање, формулисање и анализирање проблема; различити приступи у решавању проблема; самоевалуација; постављање питања, изражавање мишљења, дискусија и аргументовање става; извођење закључака. Ставови ученика који се односе на слободно изражавање мишљења и отвореност наставника за критику повезани су с опажањем различитих подстицаја критичког мишљења. Указује се на значај уважавања мишљења ученика у осмишљавању могућности унапређивања наставе усмерених на подстицање критичког мишљења, као једног од приоритетних циљева савременог образовања.*

Кључне речи: *критичко мишљење, квалитет наставе, активности наставника, ставови и опажања ученика.*

1 Чланак представља резултат рада на пројектима „Од подстицања иницијативе, сарадње и стваралаштва у образовању до нових улога и идентитета у друштву“ (бр. 179034) и „Унапређивање квалитета и доступности образовања у процесима модернизације Србије“ (бр. 47008) чију реализацију финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (2011–2014).

HOW STUDENTS PERCEIVE TEACHERS' ACTIVITIES AIMED AT STIMULATING CRITICAL THINKING

Abstract

Research in the field of education show that the application of modern methods and techniques of in-class learning enhance the development of critical thinking of students. We were interested in finding out the attitudes of students towards the stimulation of critical thinking, how students perceive the activities of teachers aimed at stimulating critical thinking and their relations. The questionnaire designed for a larger research on stimulating the initiative, cooperation and creativity during the teaching process was filled up by 856 the eighth-year elementary school students. According to the obtained results the attitudes of the students would be best described as dissatisfaction because of lack of possibilities to freely express their opinions and posing questions; the need for various forms of teaching, free expression of personal opinion and openness of the teachers for critique. The students' perceptions of the teachers' activities were grouped around six factors related to stimulating different aspects of critical thinking, such as: production of ideas, perceiving, formulating and analyzing a problem; different approaches to problem solving; self-evaluation; posing questions, expressing opinion, discussion and argumentation; drawing conclusions. The students' attitudes towards free expression of opinion and readiness of the teacher to accept criticism are linked with different stimulations to enhance critical thinking. Stressed is also the importance of respecting the opinions of students in designing the teaching activities aimed at stimulating critical thinking, as one of the top priority aims of modern education.

Keywords: *critical thinking, quality of teaching, teacher's activities, students' attitudes and perceptions.*

КАК УЧЕНИКИ ВИДЯТ АКТИВНОСТИ УЧИТЕЛЕЙ НАПРАВЛЕННЫЕ НА РАЗВИТИЕ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ

Резюме

Исследования в области образования показывают, что применение современных методов и приемов обучения оказывает существенное влияние на развитие критического мышления у учеников. В нашей работе внимание уделяется изучению отношения учеников к поощрению критического мышления и определению способа восприятия учениками активностей учителей, направленных на развитие критического мышления. Исследование проведено на примере 856 учеников восьмого класса, с использованием анкеты, разработанной для более обширного исследования о поощрении инициативы, сотрудничества и творчества в обучении. Согласно полученным данным, отношения учеников могут быть описаны как недовольство отсутствием возможностей для выражения своего мнения, потребность в различных видах работы в классе, свободное

выражение своего мнения и открытость учителей к критике. Мнения учеников об активности учителей разделены на группы по шести факторам, которые касаются стимуляции различных аспектов критического мышления, таких как: продукция идей, выявление, разработка и анализ проблем, различные подходы к решению проблем, самооценка, аргументация, высказывание и обсуждение своей точки зрения, формирование выводов. Мнения учеников о свободе выражения своего мнения и открытости для критики учителей связаны с восприятием различных стимулов критического мышления. Подчеркивается важность уважения мнения учеников о том, как следует актуализировать и стимулировать обучение, в котором особое внимание уделяется поощрению критического мышления. Это является одной из приоритетных задач современного образования.

Ключевые слова: критическое мышление, качество обучения, активность учителей, взгляды и представления учеников.

УЏБЕНИЦИ У ФУНКЦИЈИ РАЗВИЈАЊА КРИТИЧКОГ МИШЉЕЊА УЧЕНИКА У НАСТАВИ МАТЕМАТИКЕ У МЛАЂИМ РАЗРЕДИМА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ¹

Апстракт *Уважавајући чињеницу да развијање критичког мишљења ученика представља један од најважнијих задатака наставе математике, аутори се баве само једним аспектом тог проблема – улогом уџбеника у стварању услова за његово развијање. Та улога је утолико значајнија што уџбеник представља основни извор за избор садржаја у настави математике, а критичко мишљење ученика се, по мишљењу аутора, може развијати само на конкретним садржајима. Из тих разлога организовали су истраживање с циљем да утврде заступљеност задатака у уџбеницима математике у процесу чијег решавања се критичко мишљење ученика може развијати и анализирају на који начин су ти задаци распоређени по конкретним способностима критичког мишљења (формулисање проблема, реформулисање проблема, евалуација, осетљивост за проблеме). Техником анализе садржаја 53 уџбеника, који су одобрени за употребу у млађим разредима основне школе у Републици Србији у школској 2012/13. години, утврдили су да само 9,23% од укупног броја задатака пружа могућности за развијање критичког мишљења ученика. Међу тим задацима, највећи број задатака пружа могућности за развијање способности евалуације, затим реформулисања проблема и формулисања проблема, а најмањи број задатака омогућава развијање осетљивости за проблеме.*

Кључне речи: *критичко мишљење, уџбеник, математика, основна школа.*

¹ Рад је настао у оквиру пројекта "Настава и учење: проблеми, циљеви и перспективе", бр. 179026, чији је носилац Учитељски факултет у Ужицу, а који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

MATHEMATICS TEXTBOOKS FOR DEVELOPING CRITICAL THINKING OF JUNIOR ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS

Abstract *Respecting the fact that the development of critical thinking of students is one of the most important tasks of mathematics teaching, the authors analyzed only one aspect of the issue - the role of the textbook in creating opportunities for its development. This role is even more important since the textbook is the primary source for the selection of the contents in the teaching process of mathematics, and critical thinking can be developed, in the authors' opinion, only on specific contents. That is why we organized a research aimed at establishing how many tasks in mathematics textbooks require the process of critical thinking and stimulate its development, how the tasks are arranged regarding specific skills of critical thinking (formulating a problem, reformulating it, evaluation, sensitivity to problems) Using the technique of the analysis of the contents of 53 textbooks, approved for use in junior elementary schools in the Republic of Serbia in 2012/13 academic year we found out that only 9.23% of the total number of the tasks offered opportunities for developing critical thinking of students. Among them the largest number offers opportunities for developing the ability of evaluation, followed by the abilities of reformulating the problem and formulating a problem, while a minimal number of tasks enable the development of sensitivity to problems.*

Keywords: *critical thinking, textbook, mathematics, elementary school.*

УЧЕБНИКИ В ФУНКЦИИ РАЗВИТИЯ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ УЧЕНИКОВ В ОБУЧЕНИИ МАТЕМАТИКЕ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

Резюме *Учитывая факт, что развитие критического мышления у учеников является одной из наиболее важных задач в обучении математике, авторы рассматривают только один аспект данной проблемы – роль учебников в создании условий для развития критического мышления. Эта роль еще более значительна потому что учебник является основным источником отбора учебных содержаний по математике, а критическое мышление учеников, по мнению автора, может развиваться только на конкретных содержаниях. По этим причинам исследование проведено в целях определения представленности заданий в учебниках математики, в процессе выполнения которых критическое мышление учеников может развиваться. Анализируется, как эти задачи распределены по конкретным способностям критического мышления (постановка проблемы, переформулировка проблемы, оценка, чувствительность к проблемам). Техника анализа содержания 53 учебников, которые одобрены для использования в младших классах начальной школы в Республике Сербии в 2012-13 годах, показано, что только 9.23% от общего количества заданий предоставляет возможность для развития*

Уџбеници у функцији развијања критичког мишљења ученика у настави...

критического мышления у учеников. Самое большое количество из этих задач способствует развитию способности эвальвации, затем переформулированию и формулированию проблемы, а меньшее количество задач способствует развитию чувствительности к проблемам.

Ключевые слова: критическое мышление, учебник, математика, начальная школа.

Маријана Зељић
Милана Дабић
Учитељски факултет
Универзитет у Београду

UDK - 159.953.5.072-057.874:159.955.2
371.3::51
Оригинални научни рад
НВ год. LXIII 4.2014
Примљено: 05. 06. 2014.
Прихваћено за штампу: 01. 10. 2014.

ОДНОС ПРОЦЕДУРАЛНОГ И КОНЦЕПТУАЛНОГ ЗНАЊА УЧЕНИКА У ПРОЦЕСУ ОВЛАДАВАЊА ПОСТУПЦИМА РАЧУНАЊА У ПОЧЕТНОЈ НАСТАВИ МАТЕМАТИКЕ

Апстракт *Овладање поступцима рачунања представља важан задатак наставе аритметике у почетној настави, а у методичкој разради у првом плану је осмишљавање приступа за правилно разумевање тих поступака. У овом раду представили смо резултате истраживања које је имало за циљ да се испита да ли употреба заграда доприноси разумевању структуре сложених израза, поступака њиховог рачунања, способности уопштавања правила рачунања и разумевања значења израза. Истраживање је спроведено на узорку од 257 ученика четвртог разреда основне школе, а примењене су дескриптивна метода и техника тестирања. Резултати истраживања су показали да коришћење заграда у изражавању структуре израза не доприноси повећању процедуралних вештина, али да доприноси успеху при уопштавању правила рачунања и разумевању структуре и значења израза. Добијени резултати упућују на потребу да се унесу измене у актуелни наставни програм у смислу померања обраде поступака рачунања вредности сложених израза с операцијама истог приоритета без заграда за наредне разреде. Резултати истраживања указују и на потребу да се измене приступи овим садржајима померањем фокуса са развијања вештина рачунања на развијање дубљег разумевања и повезивања различитих компонената знања.*

Кључне речи: *процедурално/концептуално знање, редослед рачунских операција, правила рачунања.*

THE RELATIONS OF PROCEDURAL AND CONCEPTUAL KNOWLEDGE OF STUDENTS IN THE PROCESS OF MASTERING THE METHODS OF CALCULATION IN INITIAL MATHEMATICS TEACHING

Abstract *Mastering the methods of calculation is a very important task in the initial teaching of mathematics and methodical elaboration is focused on designing the approach for proper understanding of these processes. The paper presents the results of a research aimed at examining whether the use of parentheses contributes to understanding the structure of complex expressions, the procedures in their calculation, the ability to generalize calculation rules and understanding the meaning of an expression. The sample included 257 pupils of the fourth year of elementary school, and the methods used were descriptive and testing techniques. The results show that the use of parentheses in expressing the structure of expression does not contribute to enhancing procedural skills, but do so in successful generalizing calculation rules and understanding the structure and meaning of the expression. The obtained results indicate a need for transforming the currently used curriculum in the sense of moving the elaboration of the procedures in calculating the values of complex structures with the operations of the same priority without parentheses to subsequent grade. The results also indicate a need to change the approaches to these contents by shifting the focus from developing calculating skills to the development of deeper understanding and linking different components of knowledge.*

Keywords: *procedural/conceptual knowledge, sequence of mathematical operations, calculation rules.*

СВЯЗЬ ПРОЦЕССУАЛЬНОГО И КОНЦЕПТУАЛЬНОГО ЗНАНИЯ УЧЕНИКОВ ПРИ УСВОЕНИИ МЕТОДОВ РАСЧЕТА В НАЧАЛЬНОМ ОБУЧЕНИИ МАТЕМАТИКЕ

Резюме *Овладение приемами вычисления является важной задачей в преподавании математики в начальной школе, а в методической разработке на первом месте стоит осмысление правильного понимания этих приемов. В этой статье представлены результаты исследования, целью которого было показать, способствует ли использование скобок пониманию структуры сложных вычислений, способов их решения, способности обобщения правил вычисления и пониманию смысла задания. Исследование было проведено на примере 257 учеников четвертого класса начальной школы с использованием дескриптивного метода и тестирования. Результаты исследования показали, что использование скобок при вычислении не способствует увеличению процессуальных умений, хотя способствует успеху при обобщении правил вычисления и пониманию структуры и значения задания. Полученные результаты свидетельствуют о необходимости изменений в существующих программах, т.е. изучения расчета сложных вычислений с*

Однос процедуралног и концептуалног знања ученика у процесу овладавања...

одинаковим приоритетом операциј без скобок необходимо перенести в следуюций класс. Результаты исследования указывают на необходимость изменения подхода к этим учебным темам, перемещая акцент с разработки навыков вычисления на развитие более глубокого понимания и подключения различных компонентов знаний.

Ключевые слова: *процессуальное/концептуальное знание, порядок операций расчета, правила вычисления.*

Ненад Сузић
Тања Станковић Ранковић
Сњежана Ђурђевић
Филозофски факултет
Универзитет у Бањалуци

UDK - 371.26-057.874(497.6)
159.955-057.874(497.6)
Оригинални научни рад
НВ год. LXIII 4.2014
Примљено: 17. 06. 2014.
Прихваћено за штампу: 01. 10. 2014.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА УЧЕНИКА

Апстракт У овом раду аутори истражују како студенти, будући просветни радници оцењују један писмени састав ученика под насловом „Јесен на Цетињу“. Показало се да се оцене студената распрушују од недовољан до одличан. Ради се о писменом саставу у коме је ученик користио речи које се употребљавају у књижевности, али не и у школи. Иако је састав одлично структуриран и доноси сјајну експресију на задату тему, велики број студената га је оценио недовољном или довољном оценом. Друга хипотеза у овом истраживању је да постоји одређени дефетизам студената будућих наставника у извођењу оцена за ученике. Показало се да око 16% студената има натпросечан ниво дефетизма, а око 73% просечан, јер сматрају да је бесмислено оцењивати ученике у условима када школске оцене врло мало значе, када су слабо друштвено признате. У раду је приложен и инструмент КЕОПС (Компоненте евалуације оцена – процена студената) који је добијен факторизацијом, а садржи пет компонента оцењивања: креативност и нонконформизам, дефетизам, награда за конформизам, знање и награда за послушност. Дефетизам наставника у извођењу школских оцена потпуно је нова појмовна синтагма и у литератури непозната. Тиме је отворен простор за нова истраживања, а аутори неке од тих тема номинују у овом раду.

Кључне речи: дефетизам наставника, оцењивање, конформизам, нонконформизам, знање.

ASSESSMENT CRITERIA

Abstract In this paper the authors analyse how the students, future teachers, assessed a pupil's written composition titled "Autumn in Cetinje". It turned out that the students' marks dispersed from "insufficient" to "excellent". The essay contained vocabulary usually used in literature, but not in school. Although the essay was perfectly structured and evoked a splendid expression of the assigned theme, a large number of students assessed

it as "insufficient" or "sufficient". Another hypothesis in this research was that there was certain defeatism of the students, future teachers, when assessing pupils. It turned out that 16% of the students had above-average level of defeatism, about 73% average level, since they hold that it is meaningless to assess pupils in the conditions where school marks mean very little, i.e. are poorly socially recognized. The paper contains also the instrument ECMSP (Marks' Evaluation Components - Students' Perceptions) obtained by factorization: creativity, non-conformism, reward for conformism, knowledge and reward for obedience. Teachers' defeatism in deciding upon school marks is a new conceptual phrase unknown in literature. This opens a wide space for further exploration and the authors suggest some of relevant themes in this paper.

Keywords: teacher's defeatism, assessment, conformism, non-conformism, knowledge.

КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ ЗНАНИЙ УЧЕНИКОВ

Резюме

Авторами данной работы обсуждается тема о том, как студенты, будущие преподаватели, оценивают письменное сочинение учеников на тему "Осень в Цетине". Оказывается, что отметки студентов находятся в интервале от "неудовлетворительно" до "отлично". Речь идет об одном сочинении, в котором ученик использовал слова, которые встречаются в художественной литературе, а не в школе. Хотя сочинение отлично структурировано и производит сильное впечатление о заданной теме, большое количество студентов оценили его неудовлетворительной или удовлетворительной отметкой. Предположение в данном исследовании заключается в следующем: существует определенный дефетизм у студентов при оценивании учеников. Результаты показывают, что уровень дефетизма у 16% студентов выше среднего и у 73% студентов – средний, так как они считают что бессмысленно оценивать знание учеников в условиях когда школьные отметки означают очень мало, когда в обществе недооценивается их важность. Статья сопровождается инструментом КЕОПС (Компоненты эвальвации оценки – оценка студентов), полученным путем разложения, а который содержит пять компонентов оценки: творчество и неконформизм, дефетизм/пораженчество, награда за конформизм, знание и награда за послушность. Дефетизм преподавателей в процессе эвальвации знаний учеников является совершенно новым и в литературе неизвестным понятием. Этим открывается пространство для новых исследований.

Ключевые слова: дефетизм преподавателей, оценивание, конформизм, знание.

ПЕДАГОШКИ АСПЕКТИ НАСТАВНИЧКЕ ПРОФЕСИЈЕ И НЕУСПЕХ УЧЕНИКА¹

Апстракт У раду се разматрају најзначајнији аспекти педагошке експертизе наставника. У првом делу анализирају се теоријска схватања и истраживачки налази о педагошким уверењима наставника, са посебним освртом на она која се тичу природе и узрока школског неуспеха. Указује се на два типа педагошких уверења наставника о школском неуспеху: традиционални и модерни, као и на облике путем којих се ова уверења испољавају у наставној пракси. Посебно се разматрају стереотипна педагошка уверења наставника о неуспеху, као и ефекти ових уверења на процес учења и образовна постигнућа неуспешних ученика. У другом делу рада у фокусу разматрања су педагошка знања и вештине наставника за које се сматра да представљају кључни фактор квалитетне наставе. Указује се на садржај педагошке експертизе наставника, као значајног сегмента његовог професионалног идентитета који је, према проценама самих наставника, најтеже достићи. Посебно се истиче недовољна педагошка припремљеност будућих наставника у њиховом иницијалном образовању. На крају рада наглашава се значај педагошке експертизе наставника као стратешког средства образовног система у борби против отуђивања неуспешних ученика од школе, као и у превенцији прераног напуштања школовања. Због тога се истиче потреба боље педагошке припреме наставника током иницијалног образовања.

Кључне речи: педагошка уверења, педагошка знања и вештине, наставник, неуспешан ученик.

1 Чланак представља резултат рада на пројектима „Од подстицања иницијативе, сарадње, стваралаштва у образовању до нових улога и идентитета у друштву (бр. 179034) и „Унапређивање квалитета и доступности образовања у процесима модернизације Србије“ (бр. 47008), које финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (2011-2014).

PEDAGOGIC ASPECTS OF THE TEACHER'S PROFESSION AND THE FAILURE OF STUDENTS

Abstract *The paper presents the analysis of the most important aspects of the teacher's pedagogic expertise. The first part deals with theoretical considerations and research findings on pedagogic beliefs of teachers, with a stress upon those related to the nature and causes of scholastic failure. Outstanding are two types of teachers' beliefs about failure in school: traditional and modern, and the forms in which these convictions are manifested in educational practice. Stereotypical teachers' pedagogic beliefs on pupils' failure, as well as the effects of these beliefs on the learning process and educational outcomes of failing students are considered. The second part of the paper deals with the teacher's pedagogic knowledge and skills which are thought to be a key factor of high quality teaching. The content of the teacher's expertise is seen as an important segment of the teacher's professional identity which is, according to the estimation of the teachers themselves, the most difficult to achieve. The insufficient pedagogical training of the future teachers in their ininitial education is especially stressed. The end of the paper stresses the importance of the teacher's pedagogic expertise as a strategic means of the educational system in the battle against alienation of the failing students from school and prevention of premature school abandonment. Related to this the need for a better pedagogic preparation of future teachers is especially stressed.*

Keywords: *pedagogic beliefs, pedagogic knowledge and skills, teacher, failing student.*

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРОФЕССИИ УЧИТЕЛЯ И НЕУСПЕВАЕМОСТЬ УЧАЩИХСЯ

Резюме *В статье рассматриваются наиболее важные аспекты педагогического мастерства учителя. В первой части анализируются теоретические идеи и результаты исследования педагогических убеждений преподавателей с особым акцентом на те убеждения, которые касаются характера и причин неуспеваемости. Указывается на два типа педагогических убеждений преподавателей о школьной неуспеваемости учащихся: традиционные и современные, а также приводятся виды проявления этих убеждений на практике. Особое внимание уделяется стереотипным педагогическим убеждениям преподавателей о неуспеваемости и последствиям этих убеждений на процесс обучения и уровень образования неуспешных учеников. Во второй части статьи в центре внимания находятся педагогические знания и умения преподавателей, которые, как считается, представляют собой ключевой фактор качественного преподавания. Указывается на педагогическое мастерство преподавателя, как важный сегмент его профессиональных качеств, который, по оценке самих*

преподавателей наиболее трудно достигается. Особо следует отметить недостаточную педагогическую подготовку будущих преподавателей. В конце статьи подчеркивается важность педагогической экспертизы учителей в качестве стратегического средства образовательной системы в борьбе с отчуждением неудачных учеников и предотвращением ухода из школы. В связи с этим, подчеркивается необходимость улучшения педагогической подготовки учителей во время их обучения на факультете.

Ключевые слова: педагогические убеждения, педагогические знания и умения, преподаватель, неуспешный ученик.

Весна Жунић Павловић

Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију
Универзитет у Београду

Мирослав Павловић

Завод за унапређивање образовања и васпитања
Републике Србије

UDK - 376.1-056.48/.49

Прегледни рад

НВ год. LXIII 4.2014

Примљено: 01. 10. 2014.

Прихваћено за штампу: 20. 11. 2014.

ОБРАЗОВНЕ ПОТРЕБЕ УЧЕНИКА С ЕМОЦИОНАЛНИМ И БИХЕЈВИОРАЛНИМ ПОРЕМЕЋАЈИМА¹

Апстракт Резултати образовања и васпитања ученика с емоционалним и бихејвиоралним поремећајима знатно су слабији у односу на општу популацију и ученике с другим сметњама у развоју. Мада налази бројних истраживања показују да ова категорија ученика има вишеструке и комплексне образовне потребе, они ретко добију адекватну додатну подршку. У овом раду приказано је актуелно стање у образовању и васпитању ученика с емоционалним и бихејвиоралним поремећајима. Први део рада посвећен је разматрању постојећег законског одређења ученика којима је потребна додатна подршка у контексту савремених класификационих система. Други део рада садржи преглед истраживања о специфичним карактеристикама ове категорије које могу негативно утицати на исходе образовања и васпитања. У трећем делу приказани су емпиријски подаци о току и исходима школовања ученика с емоционалним и бихејвиоралним поремећајима. Закључак је да су измене закона и обезбеђивање адекватне додатне подршке кључни предуслови за унапређивање доступности и исхода образовања и васпитања за ученике с емоционалним и бихејвиоралним поремећајима.

Кључне речи: емоционални и бихејвиорални поремећаји, законодавство, образовне потребе, преваленција.

1 Рад је проистекао из пројекта „Социјална партиципација особа са интелектуалном ометеношћу“, бр. 179017 (2011-2014), који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

EDUCATIONAL NEEDS OF PUPILS WITH EMOTIONAL AND BEHAVIOURAL DISORDERS

Abstract *Educational results of pupils with emotional and behavioural disorders are considerably lower compared to general population and pupils with other developmental disabilities. Although the findings of numerous researches show that this category of pupils has manifold and complex educational needs, they rarely receive adequate additional support. The paper presents the current state of education of pupils with emotional and behavioural disorders. The first part discusses legal regulations related to the pupils who need additional support in the context of modern classification systems. The second part contains a review of the researches of specific characteristics of this category which may negatively affect the pupils' educational outcomes. The third part presents empirical data about the course and outcomes of education of pupils with emotional and behavioural disorders. The conclusion is that legislation changes and provision of adequate additional support are key preconditions for advancing availability and educational outcomes of pupils with emotional and behavioural disorders.*

Keywords: *emotional and behavioural disorders, legislation, educational needs, prevalence.*

ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ПОТРЕБНОСТИ УЧЕНИКОВ С ЭМОЦИОНАЛЬНЫМИ И ПОВЕДЕНЧЕСКИМИ НАРУШЕНИЯМИ

Резюме *Результаты обучения и воспитания учеников с эмоциональными и поведенческими нарушениями значительно слабее, по сравнению с общей популяцией и с учениками с другими нарушениями в развитии. Хотя результаты ряда исследований показывают, что эта категория учеников имеет многочисленные и сложные образовательные потребности, они редко получают адекватную дополнительную поддержку. В данной работе обсуждается актуальная ситуация в образовании и воспитании учеников с эмоциональными и поведенческими нарушениями. Первая часть посвящена пересмотру существующего правового положения учеников, которые нуждаются в дополнительной поддержке в контексте современных систем классификации. Вторая часть статьи содержит обзор исследований по конкретным характеристикам данной категории учащихся, которые могут отрицательно повлиять на результаты образования и воспитания. Третья часть содержит эмпирические данные о ходе и результатах обучения учеников с эмоциональными и поведенческими нарушениями. Авторы пришли к выводу, что изменения в законодательстве и обеспечение адекватной дополнительной поддержки – ключевые предпосылки для улучшения доступа и результатов образования учеников с эмоциональными и поведенческими нарушениями.*

Образовне потребе ученика с емоционалним и бихејвиоралним поремећајима

Кључеве слова: емоционалне и поведенчке нарушенија, законодавство, образователне потребности.

ВРШЊАЧКО НАСИЉЕ У ШКОЛИ: ПОРОДИЧНИ ФАКТОРИ УТИЦАЈА У ЕКОСИСТЕМСКОЈ ПЕРСПЕКТИВИ¹

Апстракт *У раду прегледног карактера разматрамо тезу о приоритетном значају и одговорности породице/родитеља за настанак и престанак испољавања вршњачког насиља у школи. У поступку анализе ослањамо се на екосистемски приступ у науци и на резултате новијих истраживања о етиолошким чиниоцима и претпоставкама превенирања овог облика насиља. Резултат анализе представља издвајање две врсте фактора утицаја. Једну врсту чини контекст специфичних утицаја породичне, школске и шире средине који симултано и кумулативно делују. Другу врсту чине утицаји који остварују учинак кроз повезане социјалне процесе у породици, школи и широј средини чије синергијско деловање може да појача и временски продужи вршњачко насиље у школи. У завршном делу рада разматране су импликације за праксу креирања превентивних програма.*

Кључне речи: *вршњачко насиље, породица, школа, друштво, социјализација деце.*

PEER VIOLENCE IN SCHOOL: FAMILY FACTORS OF INFLUENCE IN ECOSYSTEMIC PERSPECTIVE

Abstract *In this paper, which has the character of a review, we discuss the thesis of the priority importance and responsibility of the family/parents for the emergence and cessation of manifestation of bullying in school. In the analysis we rely upon the ecosystemic approach in science and the results of recent research on etiological factors and presuppositions for the prevention of this type of violence. The analysis singled out two types*

¹ Чланак представља резултат рада на пројектима „Од подстицања иницијативе, сарадње и стваралаштва у образовању до нових улога и идентитета у друштву“, бр. 179034 и „Унапређивање квалитета и доступности образовања у процесима модернизације Србије“, бр. 47008 (2011-2014), чију реализацију финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

of influence factors. One type includes the context - specific influences of the family, school and wider community which act simultaneously and cummulatively. The other type includes the influences which become effective through linked social processes in family, school and wider community and whose synergic influence can strengthen and prolong bullying in school. The final part considers implications for the practice of creating preventive programs.

Keywords: *peer violence, family, school, society, socialization of children.*

НАСИЛИЕ МЕЖДУ СВЕРСТНИКАМИ В ШКОЛЕ: СЕМЕЙНЫЕ ФАКТОРЫ ВЛИЯНИЯ В ЭКОСИСТЕМНОЙ ПЕРСПЕКТИВЕ

Резюме *В данной статье обзорного характера обсуждается тезис о приоритетной важности и ответственности семьи/родителей в появлении и прекращении насилия среди сверстников в школе. В процессе анализа мы опираемся на экосистемный подход в науке и на результаты последних исследований этиологических факторов и возможностей предупреждения данного вида насилия. На основе анализа полученных результатов выделяются два вида факторов влияния. Во-первых – это конкретное влияние семьи, школы и более широкого общества, которые действуют одновременно и кумулятивно. Во-вторых – это влияние которое осуществляется через связанные социальные процессы в семье, школе и более широком обществе, синергическое действие которых может повлиять на усиление и продление насилия среди сверстников в школе. В заключительной части статьи обсуждается применение результатов при создании программ по предупреждению насилия.*

Ключевые слова: *насилие сверстников, семья, школа, общество, социализация детей*

STRIVING FOR BETTER EDUCATION – – WHAT CAN WE LEARN FROM ARTS¹

Abstract *Education should be the most important production factor in the society. This view should be a key factor in understanding the future role of higher education, especially the university as an institution, as a symbol of carriers of ideas, but also as a repository of spiritual, intellectual and social factors for the development of the society as a whole. In the new global times, the so-called “impractical” subjects and areas are disappearing in favor of the “practical” ones. The entire body of social science and art disciplines is jeopardized. The importance of art as the universal means of communication at the global level appears as a new/old idea, and so does the importance of music in building the cultural and social structures of the community. The traditional university system is changing, and the arts are the most flexible in their ability to change, both themselves and the world around them. In order to improve the university as a system, we must ask ourselves what education can learn from art.*

Keywords: *education, university, art, music.*

ТЕЖЕЋИ БОЉЕМ ОБРАЗОВАЊУ – – ШТА МОЖЕМО ДА НАУЧИМО ОД УМЕТНОСТИ

Анстракт *Образовање би требало да буде најважнији производни фактор у друштву. Овакав став представља кључни аспект разумевања будуће улоге високог образовања, посебно универзитета као институције, као симбола носиоца идеја, али и као спремишта духовних, интелектуалних и социјалних чинилаца важних за развој целокупног друштва. У новим временима глобализма, тзв. “непрактични” предмети и области нестају у корист “практичних”. Друштвене науке и уметничке дисциплине су угрожене. Значај уметности као*

1 This work is part of the research project No. 47004 funded by the Ministry of Education, Science and Technological Development of Serbia.

универзалног средства комуникације на глобалном нивоу, као и значај музике, појављује се као нова/стара идеја у процесу изградње културне и друштвене структуре заједнице. Традиционални универзитетски систем се мења, а уметности су најфлексибилније у способности мењања себе и света око себе. У циљу побољшања универзитета као система, морамо да се запитамо шта образовање може да научи од уметности.

Кључне речи: образовање, универзитет, уметност, музика.

СТРЕМЛЕНИЕ К БОЛЕЕ КАЧЕСТВЕННОМУ ОБРАЗОВАНИЮ - - ЧЕМУ НАС УЧИТ ИСКУССТВО

Резюме Образование должно быть самым важным производительным фактором в обществе. Данное положение является ключевым аспектом понимания будущей роли высшего образования, особенно университета как учреждения, как символа носителя идей и хранилища духовных, интеллектуальных и социальных ценностей, значительных для развития общества в целом. В последнее время глобализма, так называемые „непрактичные“ предметы и области уступают место „практическим“. Общественные науки и художественные дисциплины находятся под угрозой исчезновения. Значение искусства как универсального средства общения на глобальном уровне, а также значение музыки проявляются в виде новой / старой идеи в процессе строительства культурной и общественной структуры сообщества. Традиционные университеты меняются, а искусство является наиболее гибким в способности изменения себя и окружающего мира. В целях улучшения университета как системы, мы должны спросить себя, что образование может извлечь из искусства.

Ключевые слова: образование, университет, искусство, музыка.

Two cultures and the scientific revolution

*The man that hath no music in himself,
Nor is not mov'd with concord of sweet sounds,
Is fit for treasons, stratagems, and spoils;
The motions of his spirit are dull as night,
And his affections dark as Erebus:
Let no such man be trusted.*

(W. Shakespeare, The Merchant of Venice (V, i, 83-85))

МЕТОДА ЖАНРОВСКЕ ПЕДАГОГИЈЕ: КАРАКТЕРИСТИКЕ И МОГУЋНОСТИ

Апстракт *У настави енглеског језика струке наставници, поред граматике, највише пажње посвећују анализи текстова указујући студентима на конвенције и технички вокабулар који су најзаступљенији у жанровима који су типични за дискурсну заједницу. Метода жанровске педагогије је нов приступ у настави језика струке који покушава да се фокусира на реторичке особености жанрова типичних за одређену струку и на генерички интегритет текстова који се користе у настави. Овај рад ће покушати да прикаже особине ове методе представљајући теоријске постулате и дисциплине на које се метода жанровске педагогије ослања, као и могућу методологију у настави језика струке. Рад ће представити и студије засноване на експерименталној настави које показују практичну употребу ове методе. Циљ рада је да прикаже педагошке импликације учења језика струке презентовањем жанрова типичних за одређену дискурсну заједницу, као и представљање резултата који истичу релевантност и адекватност примене методе жанровске педагогије у настави језика струке.*

Кључне речи: *метода жанровске педагогије, жанр, енглески језик струке, текст.*

GENRE PEDAGOGY METHOD: CHARACTERISTICS AND POSSIBILITIES

Abstract *In English for Specific Purposes courses the teachers pay most attention, besides grammar, to text analyses, conventions and technical vocabulary most commonly used in the genres typical in a discourse community. The method of genre pedagogy is a new approach in LSP (Language for Specific Purposes) teaching trying to focus on rhetorical features typical for a certain profession and on the generic integrity of the texts used in a course. This paper is an attempt to highlight the characteristics of this method by presenting theoretical postulates and disciplines that the genre pedagogy relies upon, as well as to suggest a possible methodology for LSP teaching. Further, presented are also the studies based on experimental teaching and a practical use of this method. The aim*

of the paper is to present pedagogic implications of LSP teaching by presenting the genres typical for a certain discourse community as well as presenting the results which underline the relevance and adequacy of the use of the genre pedagogy method in teaching language for specific purposes.

Keywords: *genre pedagogy method, genre, English for specific purposes, text.*

МЕТОД ЖАНРОВОЙ ПЕДАГОГИКИ: ХАРАКТЕРИСТИКИ И ВОЗМОЖНОСТИ

Резюме *В преподавании английского языка специальности, преподаватели, за исключением грамматики, самое большое внимание уделяют анализу текстов, указывая на конвенции и техническую лексику, которые наиболее распространены в типичных жанрах для дискурса данного сообщества. Метод жанровой педагогики является новым подходом к обучению языку специальности, в котором особое внимание уделяется риторическим особенностям жанров, типичных для данной специальности и особенностям текстов, используемых в классе. Авторы данной статьи пытаются показать характеристики этого метода, представляя теоретические основы и дисциплины, на которые данный метод опирается, а также указывают на возможную методологию в преподавании языка специальности. В работе приводятся результаты экспериментального обучения и демонстрируется практическое применение данного метода. Цель данной работы заключается в представлении педагогических возможностей изучения языка специальности на примере жанров типичных для дискурса определенного сообщества, а также в представлении результатов, которые подчеркивают актуальность и адекватность использования данного метода в преподавании языка специальности.*

Ключевые слова: *метод жанровой педагогики, жанр, английский язык специальности, текст.*

УПУТСТВО ЗА АУТОРЕ

Настава и васпитање је часопис у којем се објављују оригинални научни, прегледни и стручни радови педагошке тематике. У часопису се објављују и прикази монографских публикација.

Достављање радова

Радови се достављају искључиво електронском поштом на адресу:

drustvo@pedagog.rs

Рад се доставља у текст процесору Microsoft Word, страница А4 формата, фонт Times New

Roman, величина слова 12, проред 1,5 lines.

Језик рада

Радови се достављају на српском језику, користи се ћирилично писмо (Serbian, cyrillic).

Сарадници из иностранства радове достављају на енглеском или руском језику.

Радови се објављују на српском, енглеском или руском језику. Сваки рад има апстракт на српском, енглеском и руском језику.

Дужина рада

Радови треба да буду дужине до једног ауторског табака, односно до 30.000 знакова с празним местима. У обим радова нису урачунати апстракт и списак коришћене литературе на крају рада.

Оцењивање радова

Након пријема радова за актуелни број уредник обавља преглед радова и доноси одлуку о томе који радови улазе у процес рецензирања. Уколико се радови тематски не уклапају у концепцију часописа или текстови нису усклађени са упутствима за ауторе и са захтевима који треба да се испуне, аутори се обавештавају о томе да рад не може бити прихваћен.

Рад процењују два компетентна рецензента. Рецензенти не знају ауторов идентитет, нити аутори добијају податке о идентитету рецензента.

Након рецензирања, редакција доноси одлуку о објављивању, корекцији или одбијању рада. Сви аутори добијају информацију о одлуци редакције, при чему аутори чији су радови одбијени и аутори којима се радови враћају на корекцију добијају на увид рецензије.

Уколико аутор поново достави рад за објављивање, дужан је да у писменој форми редакцију упозна са свим изменама које је начинио у тексту (број странице на којој се налази измена и означавање места на коме је промена извршена), у складу са примедбама и препорукама рецензената.

Писање рада

Насловна страна. Насловна страна текста треба да садржи следеће информације: наслов рада, име аутора (коаутора), назив институције, место и држава (уколико је аутор из иностранства).

Уколико су радови резултат рада на научно-истраживачким пројектима, у фусноти уз наслов рада на насловној страни рада треба дати основне податке о пројекту.

Све странице рада морају бити нумерисане (у доњем левом углу).

Наслов рада. Наслов рада треба да буде концизан, али прецизно формулисан, написан великим словима, болдиран.

Апстракт. Апстракт треба да има до 1400 знакова (с празним местима). Апстракт се прилаже на језику на којем је писан рад. Апстракт се објављује на три језика (српски, енглески и руски), а редакција обезбеђује превод превођење апстракта на друга два језика.

Уколико се ради о радовима који представљају приказ обављених истраживања, апстракт треба да садржи следеће елементе: значај проблема истраживања, циљеве истраживања, методологију истраживања, кључне резултате истраживања, закључке и педагошке импликације. У случају прегледних радова и радова који представљају теоријске анализе, садржај апстракта треба прилагодити природи рада и садржају текста.

Кључне речи. Уз апстракт треба дати и кључне речи (до пет) на језику рада.

Структура рада. Рад треба да буде структуриран на одговарајући начин. Сви радови треба да имају увод и закључак. Радови који представљају приказ обављених истраживања, поред увода и закључка, треба да имају следеће одељке: полазне теоријске основе истраживања, методологија истраживања, резултати и дискусија. Структуру прегледних радова и радова који представљају теоријске анализе треба ускладити са основном темом рада.

Наслове одељака треба јасно и прецизно формулисати, дати центрирано и болдирано, величина слова 12. Уколико се у тексту одељка користе поднаслови они се дају курсивом, центрирано изнад параграфа или курсивом, увучено у параграфу, у „реченичној“ форми. Наслове одељака и поднаслове није потребно нумерички означавати.

Референце. Позиве на изворе у тексту и списак коришћене литературе на крају рада треба дати у складу са АПА стилом (APA Citation Style - American Psychological Association).

Све референце на српском језику у списку коришћене литературе на крају рада и у заградама у тексту наводе се латиницом, без обзира на врсту писма на коме су штампани коришћени извори – књиге и часописи. Имена свих аутора која се наводе у списку коришћене литературе на крају рада и у заградама у тексту пишу се увек на исти начин. Презимена српских аутора наведена у тексту пишу се писмом на коме је достављен текст. Презимена страних аутора у тексту се наводе или у оригиналу или у српској транскрипцији – фонетским писањем презимена. Уколико се транскрибују, у загради се обавезно наводе у оригиналу, на пример: Пијаже (Piaget, 1975).

Позиве на изворе у тексту треба дати у заградама уз навођење: презимена аутора, године издања коришћеног извора и броја странице уколико се ради о цитату. Навођење више аутора у загради треба уредити алфаветски, а не хронолошки. Ако су у питању два аутора, у загради се наводе оба аутора. Уколико је више од два аутора, у загради се наводи презиме првог аутора и скраћеница – *i sar.* (за ауторе са српског говорног подручја) или *et al.* (за стране ауторе).

На списку коришћене литературе на крају рада није потребно стављати редне бројеве испред референци.

Примери навођења референци на списку коришћене литературе на крају рада:

Књига: Референца треба да садржи презиме и иницијале аутора, годину издања, наслов књиге (курзивом), место издања и издавача.

Vigotski, L. (1983). *Mišljenje i govor*. Beograd: Nolit.

Чланак у часопису: Референца треба да садржи презимена свих аутора с иницијалима, годину издања у загради, наслов чланка, пуно име часописа (курзивом), волумен (годиште), број, странице.

Colić, V. (2012). Roditelji i vaspitači o pripremi dece za polazak u školu. *Pedagogija*, God. 67, Br. 2, 252-260.

Emmer, E. T. & Stough, L. M. (2001). Classroom Management: A Critical Part of Educational Psychology, with Implications for Teacher Education. *Educational Psychology*, Vol. 36, No. 2, 103-112.

Поглавље у књизи (тематском зборнику): Референца треба да садржи презиме и иницијале аутора, годину издања, назив поглавља, иницијале и презиме свих уредника, наслов књиге (курзивом), прву и последњу страницу поглавља у загради, место издања и издавача.

Spasenović, V. (2012). Povezanost kvaliteta socijalnih odnosa i školskog postignuća učenika: razlike s obzirom na pol. U Š. Alibabić, S. Medić i B. Bodroški Spariosu (ur.), *Kvalitet u obrazovanju - izazovi i perspektive* (str. 285-300). Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

Melton, G. B. (1983). Decisions Making by Children: Psychological Risks and Benefits. In G. B. Melton, G. P. Koocher & M. J. Saks (Eds.), *Children's Competence to Consent* (pp. 21-41). New York: Plenum Press.

Научни скупови и конференције – радови штампани у целини: Референца треба да садржи презиме и иницијале аутора, годину издања, наслов прилога, иницијале и презиме свих уредника, наслов издања, назнаку: штампано у целини, назив скупа, време одржавања скупа, место одржавања скупа, прву и последњу страницу прилога, место издања, назив институције – организатора скупа.

Spasenović, V., Vujišić Zivković, N. & Skubic Ermenc, K. (2012). The Role of Comparative Pedagogy in the Training of Pedagogues in Serbia and Slovenia. In N. Popov, C. Wolhuter, B. Leutwyler, G. Hilton, J. Ogunleye & P. Almeida (Eds.), *International Perspectives on Education, BCES Conference Books, Full Papers, June 28-30 2012, Sofia* (pp. 36-42). Sofia: Bulgarian Comparative Education Society.

Необјављене докторске дисертације и магистарске тезе: Референца треба да садржи име аутора, годину, назив документа (курзивом), назнаку: докторска дисертација или магистарска теза, место, институцију.

Stamatović, J. (2013). *Vrednovanje rada nastavnika u funkciji unapređivanja rada škole* (doktorska disertacija). Beograd: Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu.

Web документ: Референца треба да садржи име аутора, годину, назив документа (курзивом), датум када је сајт посећен, интернет адресу.

Duit, R. (2006). *Science Education Research – An Indispensable Prerequisite for Improving Instructional Practice*. Retrieved August 11, 2012 from the World Wide Web <http://www.esera.org/media/summerschool/esera2006/DUITBR.pdf>

Званична документа: Референца треба да садржи назив документа (курзивом), годину објављивања, назив гласила, број.

Pravilnik o programu svih oblika rada stručnih saradnika (2012). Prosvetni glasnik, Službeni glasnik Republike Srbije, Br. 5/2012.

Табеле и графикони. Уколико текст садржи табеле и графиконе, свака табела, односно графикон треба да буде означен одговарајућим редним бројем и да има јасно и прецизно формулисан наслов. Све скраћенице наведене у табелама и графиконима треба да буду објашњене. Објашњења (легенду) треба дати испод табеле или графикона.

Табеле и графикони треба да буду дати у Microsoft Word формату (што подразумева да су графикони илустровани у Word-у). У случају да текст садржи табеле и графиконе преузете са интернета, треба да се дају искључиво у резолуцији 300 dpi, grayscale color mode. Ти параметри важе и за фотографије које се прилажу као део текста.

Фусноте и скраћенице. Фусноте и скраћенице требало би избегавати. Уколико се користе, фусноте треба да садрже само додатни текст (коментар), а не податке о коришћеним изворима.

Напомена: Уз рад је потребно редакцији доставити следеће информације о аутору (ауторима): година рођења, (научно) звање, радно место, e-mail адреса, контакт телефон.

CONTRIBUTORS' NOTES

Journal of Education is a journal in which original scientific research articles, reviews and action research reports in the field of pedagogy as well as reviews of relevant monographic publications are published.

Submission of papers

Papers should be submitted by e-mail only to
drustvo@pedagog.rs

The paper is submitted in the text processor Microsoft Word, page A4 format, font Times New Roman, font 12, line spacing 1.5 lines.

Language

Papers should be submitted in the Serbian language and cyrillic alphabet.

Foreign contributors submit papers in English or Russian. The papers are published in Serbian, English or Russian. Each paper has Abstracts in Serbian, English and Russian.

The length

The papers should not exceed 30000 characters and spaces. The Abstract and Reference List, which should be at the end of the paper, are not included.

Evaluation of papers

After the receipt of the papers for a particular issue the current editor in-chief reviews them and decides which will be reviewed by two competent reviewers. The reviewers do not know the author's identity, and the authors do not receive information about the identity of the reviewers.

If a paper does not fit the concept of the journal, or the text does not follow the instructions for authors and other requirements, the authors will be informed about the rejection of the paper.

After the review, the Editorial Board decides on publishing, eventual correction or the rejection of a paper. All authors receive information about the Board's decisions, and those authors whose papers are rejected or require corrections receive reviews, too.

If an author submits the paper again they should report (in written form) about all changes done on the original text (page number and marked place where the change was done) in accordance with the remarks and suggestions of the reviewers.

Writing a paper

Title page. The title page should contain the following information: the title, the name of the author/s, the name of the institution, the town, the state (if the author is from abroad).

If a paper reports about the work in scientific-research projects, the essential information about the project should be given in a footnote following the title.

All pages should be numbered in the lower left corner.

The title. The title should be concise, precisely formulated, in bold capital letters.

Abstract. An abstract should contain 1400 characters (with spaces) and be written in the language of the paper. It will be published in three languages (Serbian, English, Russian), and the Editorial Board provides translations in other two languages.

If a paper is about a performed research the abstract should contain the following elements: the importance of the researched problem, the aims of the research, research methodology, key results, conclusions and pedagogic implications. In the case of review papers and papers dealing with theoretical analyses the content of the abstract should reflect the nature of the paper and the content of the text.

Keywords: Up to five keywords in the language of the paper follow the abstract.

The structure of a paper. The paper should be structured in the proscribed way. All papers should contain Introduction and Conclusion. The papers describing a performed research, besides introduction and conclusion should include the following sections: initial research hypotheses, research methodology, results and discussion. The structure of a review paper or theory analysis should be adequate to the nature of the theme.

The heading of the sections should be formulated precisely, centered and bold. If a section contains sub-headings they should be given in italics, centered above a paragraph, indented, in a "sentence form". The headings and sub-headings should not be numerically denoted.

References. The references/bibliography should be stated according to the APA Citation Style - American Psychological Association).

All references in Serbian, given in the Reference List at the end of the paper should be in Latin letters regardless of the type of the letters used in the used sources - books or journals. The names of all authors which are stated in the Reference List and in brackets within the text are always transcribed in the same way. The surnames of Serbian authors are written in the alphabet used in the paper. The surnames of foreign authors are written either in original or in Serbian transcription - phonetic principle. If transcribed, the original transcription should be given in brackets. References within the text should contain: the author's surname, the year of publication of the used source and the number of the page if a citation is used. If more authors should be cited in brackets within the text, they are cited in alphabetic order, not chronologically. If there are only two authors, both should be written in brackets, but if there are more than two then the surname of the first author is given and the abbreviation "i sar." (for the authors from Serbian speaking regions) or "et al." (for foreign authors)

The Reference List at the end of the paper should not be numerically denoted.

The notes for citing the references of the used literature at the end of the paper:

Book: the reference should contain the surname and name initials of the author, the year of publication, the title (in italics), the place and name of the publisher.

Journal article: the reference contains the family names and name initials of all authors (the year of publication - in brackets), the title of the article, full name of the journal (italics), volume (year) number, pages.

Chapters in a book / thematic Proceedings: the reference should contain the surname and name initials of the author, the title of the chapter, initials and surnames of all editors, book title (italics), the first and the last page of the chapter (in brackets), place and publisher.

Scientific meetings and conferences - the papers published in full: the reference should contain the author's surname and name initials, the year of publication, the title of the article, initials and surnames of all editors, the title of the publication, the note: published in full; the name and time of the meeting, the first and the last page of the article, the place of publication and the name of the institution - the organizer of the meeting/conference.

Unpublished master and doctoral theses: the reference should contain the name of the author, the title of the document (italics) and the note: doctoral, master thesis, place, and institution.

Web documents: the Reference contains the name of the author, the title of the document (italics), the date when the site was visited, web address.

Legal documents: the reference should contain the title of the document (italics), the year of publication, the name of the media, the number.

Tables and graphs. If a text contains tables and/or graphs, each table or graph should be numerically denoted with a clearly and precisely formulated title. All abbreviations in the tables and graphs must be explained. The explanations (legend) should be given under the table or graph.

Tables and graphs should be in Microsoft Word format (which means that the graphs are illustrated in Word). In case that the text contains tables and charts downloaded from the Internet they should be only in 300 dpi resolution, grayscale color mode. The same parameters should be applied to any photographs enclosed as part of the text.

Footnotes and abbreviations. Abbreviations and footnotes should be avoided. If used, footnotes should contain only the additional information or comment, not the data about the used sources.

Note: The paper should be accompanied by the following information to the Editorial Board: the name/s of the author/s, the year of birth, academic qualification, work position, e-mail address, phone contact.

ПРАВИЛО ПУБЛИКАЦИИ ДЛЯ АВТОРОВ

В журнале “Обучение и воспитание” (Настава и васпитање) публикуются научные и обзорные статьи, сообщения, информационные материалы по педагогике и дидактике. В журнале публикуются рецензии о монографических изданиях.

Представление рукописи.- Материалы направляются в редакцию только по электронной почте по адресу: drustvo@pedagog.rs

Требования к оформлению рукописей: текст должен быть представлен в текстовом редакторе Микрософт В1 орд, на странице стандартного формата А4, шрифтом – Times New Roman, размер шрифта 12, межстрочный интервал – 1,5. При отправке статьи по электронной почте необходимые шрифты прилагаются отдельными файлами.

Язык статей.- Журнал выходит на сербском языке, на кириллице (Serbian, cirilic). К публикации также принимаются статьи на английском и русском языках, написанные заграничными сотрудниками. Статьи публикуются на сербском, английском или на русском языке; каждая статья сопровождается резюме на сербском, английском и русском языках.

Объем статьи.- Предельный объем рукописей – 16 страниц основного текста, или 30 000 знаков с пробелами. В объем статьи не входят резюме и список используемой литературы в конце статьи.

Оценка рукописи.- Главный редактор принимает решение о том, какие из полученных рукописей пройдут процесс рецензирования. Рукописи, оформленные без соблюдения указанных требований, не рассматриваются. Рукописи рецензируются двумя компетентными рецензентами. Рецензентам не сообщается имя автора, автору не сообщаются имена рецензентов.

После рецензирования редакция принимает решение о публикации, доработке или отказе от публикации. Все авторы получают информацию о решении редакции. Если автор вновь представляет данную работу для публикации, он должен в письменном виде сообщить о всех изменениях, которые он сделал в тексте (номер страницы и место изменений), в соответствии с замечаниями и рекомендациями рецензентов.

Заглавный лист.- Заглавный лист текста должен включать следующую информацию: название статьи, сведения об авторе (соавторах): фамилия, имя, ученая степень, звание, место работы, город, страна. В случае, если работа содержит результаты, полученные в рамках научно-исследовательского проекта, в сноске приводится основная информация о проекте.

Все страницы текста должны быть пронумерованы (левый нижний угол).

Заглавие статьи.- Заглавие статьи печатается строчными буквами, жирным шрифтом.

Резюме.- Предельный объем резюме – 1400 знаков (с пробелами). Резюме к статье должно быть представлено на языке статьи. Резюме публикуется на сербском, английском и русском языках, а редакция обеспечивает перевод резюме. В резюме предлагаемых для публикации научных статей автор должен дать обоснование актуальности темы, четкую постановку целей и задач исследования, аргументацию, обобщения и выводы, представляющие интерес своей новизной, научной и практической (педагогической) значимостью. В случае обзорных статей и статей, представляющих собой теоретический анализ, содержание резюме должно соответствовать характеру работы и содержанию текста.

Ключевые слова.- Резюме сопровождается списком ключевых слов (до пяти) на языке работы.

Структура работы.- Статья должна быть структурирована соответствующим образом. Все работы должны иметь введение и заключение. Кроме того, исследовательские работы должны иметь следующие разделы: теоретические основы исследования, методологию, результаты и обсуждение полученных результатов. Структура обзорных и других статей должна быть согласована с основной темой работы.

Заголовки разделов печатаются курсивом. Заголовки разделов и подзаголовки приводятся без нумерации.

Ссылка.- Литература, на которую даются ссылки в тексте, приводится в конце статьи в соответствии с АПА (АПА Цитативон Стюле – Америцан Псυχологицал Ассоциативон). Ссылки на литературу в тексте даются в скобках: фамилия автора, год издания, страницы.

Литература в конце статьи приводится без нумерации с указанием следующих выходных данных:

- для книг – фамилия, инициалы автора, год издания, полное название книги (курсивом), место издания и издательство.

- для статей в журнале – фамилия, инициалы автора, год издания в скобках, полное название статьи, полное название журнала (курсивом), год и номер журнала, страницы.

- для статей в книге, сборнике – фамилия, инициалы автора, год издания, полное название статьи, фамилии и инициалы всех редакторов, название сборника или книги, где опубликована статья (курсивом), страницы, определяющие границы статьи в издании, место издания, издательство.

- научные конференции – фамилия, инициалы автора, год издания, полное название статьи, фамилии и инициалы всех редакторов, название сборника,

название конференции, время и место проведения конференции, страницы, определяющие границы статьи в издании, город издания, название института – организатора конференции.

- неопубликованные кандидатские диссертации и магистерские работы – ссылка должна включать фамилию и имя автора, год, название (курсивом), заметку: кандидатская диссертация, магистерская работа, место, институт – университет, факультет.

- веб документ – ссылка должна включать имя автора, год, название документа (курсивом), время посещения сайта, интернет адрес.

- официальные документы – название документа (курсивом), год издания, название публикации, номер.

Таблицы и графики.- Если в тексте содержатся таблицы и графические материалы, они должны быть отмечены порядковым числительным. Все сокращения, перечисленные в таблицах и графиках должны быть объяснены. Пояснения должны быть приведены под таблицей или графическим материалом.

Таблицы и графики должны быть представлены в формате Microsoft Word, (что означает, что графики показаны в Word). В случае если текст содержит таблицы и графики, загруженные из Интернета, они должны быть представлены исключительно в резолуции 300 dpi, grayscale color mode. Данное следует применять и к фотографиям, которые представлены как часть текста.

Сноски и сокращения.- Сноски и сокращения следует избегать. По необходимости сноски могут содержать только дополнительный текст (комментарий); данные об используемых источниках не приводятся в сноске.

Примечание: К рукописи прилагаются следующие сведения об авторе (авторах): фамилия, имя, отчество, год рождения, ученая степень, звание, место работы, электронный адрес, номер телефона.

САОПШТЕЊЕ

У процесу штампања броја 3/2014. дошло је до техничког пропуста. У раду *Страбизам и визуелне способности*, аутора Бранке Ешкировић, Милице Глигоровић, Весне Вучинић и Бранке Јаблан, подаци дати у графикону 1. нису јасно видљиви.

Упућујемо јавну исприку ауторима рада и читаоцима.

Редакција

Настава и васпитање не плаћа општи порез на промет.
Часопис има ранг међународног и излази уз помоћ
Министарства просвете и науке Републике Србије

Претплата на рачун 125-456-89

Financial Assistance:
Ministry of Education and Science
Pedagogical Society of Serbia

Subscription: 60 EUR institutions
 40 EUR individuals

Please find listed below the instructions for your incoming
EUR payments, as follows:

56A: Intermediary bank:

Deutsche bank AG

SWIFT code: DEUTDEFF

57A: Account with institution:

Piraeus bank AD Beograd

SWIFT code: PIRBRSBG

59: Beneficiary customer:

Name: PEDAGOŠKO DRUŠTVO SRBIJE

Adress: TERAZIJE 26, BEOGRAD (STARI GRAD)

IBAN: RS3512512000000111178

